

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרנריים

מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013

מספר השאלה: 210,011107

מדינת ישראל

משרד החינוך

עברית: הבנה, הבהה ולשון

שאלון א'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. מישר הבחינה: שעתיים וחצי.ב. מבנה השאלון ופתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבהה	50 נקודות
פרק שני	—	אוצר המילים והמשמעות;	26 נקודות
פרק שלישי	—	תחביר ומבנה הצורות	24 נקודות
סה"כ	—		100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.ד. הוראות מיוחדות:

- (1) יש לענות על כל השאלות **בגוף השאלון**, לפי ההוראות.
- (2) לכתיבת טיפה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (23-24) של השאלון.
- (3) הקפיד על כתוב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

הערה: קישורית לדוגמאות תשובה לשאלון זה תתפרסם בדף הראשי של אתר משרד החינוך.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות לנבחנים אחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

הבנה, הבהעה ולשון א', קיז' תשע"ג, מס' 011107, 210

- 2 -

לפניך מאמר ושני קטועים הנלוים לו. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

דונה גרציה שלא הכרתם

(מעובד על פי סחיק, צ' (2002). בעקבות דונה גרציה. אוחזור מ' // <http://amuta.donagracia.com> וכן על פי סחיק, צ' (2010). דונה גרציה שלא הכרתם. עט-מול 213, עמ' 2-5. וכן על פי אתר משרד החינוך (2010). צידה לדרכו: <http://cms.education.gov.il> 500 שנה להולדתה של דונה גרציה. אוחזור מ' // <http://cms.education.gov.il>)

קטע נלווה 1: מי הם האנוסים? <p>יהודים שנאלצו להמיר את דתם אך המשיכו לראות את עצם היהודים, קיימו את מצוות היהדות בסתר, ולרוב התחתנו בין עצמם. האנוסים הידועים ביותר הם אנוסי ספרד ופורטוגל. אלה היו רביות יהודים שבעקבות פרעות במאות ה-14-15 המירו את דתם והתנצרו. הם כונו גם "הנוצרים החדשניים". במחצית השנייה של המאה ה-15 החלו לפועל בספרד, ומאוחר יותר גם בפורטוגל, מוסד האינקוויזיציה שתפקידו היה, בין היתר, לגלוות אנוסים שאינם נאמנים לדת הנוצרית, לדון אותם ולהענישם.</p> <p>בניגוד ליהודים שדבקו ביידוזם, האנוסים לא גורשו בזמן גירוש ספרד ופורטוגל, אלא רבים מהם נדדו ממוקם למקום כדי להגיע למידנות סובלניות שבחן יוכלו לחזור ליידוזם.</p> <p>(מעובד על פי שחם, ד', אנושם. בתוך <u>לקסיקון אנציקלופדי חדש. תל אביב, תשנ"ה</u>. וכן על פי אנושם. בתוך <u>יבנה – האנציקלופדיה לנוער, ישראל</u>)</p>	<p>דונה גרציה נולדה בליסבון שבפורטוגל בשנת 1510 למשפחה אנוסים. שמה הנוצרי היה באיטריצי דה לונה, ובילדותה היא התגוררה בבית מהודר שהיה בו משרתים רבים. בכל יום ראשון היא נהגה ללבת לכנסייה. בהיותה ילדה שמה לב כי במרותפי הבית הדליקו בכל שבוע נרות בחשאי. כשהגיעה למצאות גילתה לה אמה כי שמה הוא חנה נשיא וכי היא יהודיה, בת למשפחה אנוסים ששורשיה בספרד. משבגרה נישאה דונה גרציה לפרנסיסקו מנדס, שהיה אף הוא בן למשפחה אנוסים. פרנסיסקו היה גדול סוחרי התבליינים באירופה, אדם אמיד שעסקי חבקו עולם. אחיו דיאגו נשא לאישה את בריאנדזה, אחותה הצעירה של דונה גרציה, והקם באנטוורפן שבבלגיה את "בנק מנדס", שהוא לבנק השני בגודלו באירופה.</p> <p>לאחר מות בעלה של דונה גרציה,</p>
	<p>5 10 15 20</p>

שמוני שנים לאחר נישואיהם, עברו לשכניתה הונ המשפה וניהול העסקים שלו.

עד מהרה היא התגלתה כאשת עסקים מצליחה בעולם גברי: יוזמת, מפותחת,

מארגנת ומנהלת בנוחות אימפריה כלכלית חוצה גבולות.

בשנת 1536 נאלצה דונה גרציה לעזוב את פורטוגל בשל רדיפות האינקוויזיציה,

שפעלה נגד האנוסים כדי למנוע מהם לקיים את מצוות היהדות. היא עקרה

לلونדון ומשם לאנטוורפן. באנטוורפן נעשתה דונה גרציה אשת המعتمد הגבוהה.

25

210, מס' 0111107, קיץ תשע"ג, הינה, הבהה ולשון א'

- 3 -

בד בבד עם פעילותה המשחררת הבינ'-לאומית הגלואה החלה דונה גרציה לפעול בחשאי להצלת אָחִיה, יהודים ואנוציסם, אשר נדדו מקום למקומם בעקבות גירוש ספרד ופורטוגל ורדיפות האינקוויזיציה. ביתה באנטוורפן היה למטה המרכזי של 30 פעולותיה, וממנו נשלחו הוראות והנחיות לכל סוכניה ברחבי אירופה. סניפי הבנק

המשפחתי "מנדס" אפשרו לה לבצע פעולות נסתרות וועלומות למען היהודים. כשהחללה האינקוויזיציה לפעול גם באנטוורפן עזבה דונה גרציה את בלגיה ועברה לוונציה שבאיטליה. פרנסיה העיר נהנו מנוחותה של הגבירה העשירה בעולם, שפעילותה העסקית הכנסה ממון רב לקופת המדינה. כל זאת עת לא חדרה דונה גרציה מפעילותה החשאית למען הצלה היהודים. אולם חי השלווה של דונה גרציה בוונציה נקטעו כאשר אחותה חשה כי אינה מקבלת די כסף מהאוצר המשפחתני, והלשינה על דונה גרציה כי היא דבקה ביהדותה ואינה "נוצרייה טוביה". מחתמת אותה הלשנה נאלצה דונה גרציה לעקור מוונציה לפֶרְהה שבאיטליה.

שלטונות פֶרְהה הליברליים אישרו לדונה גרציה לחזור לדתה, ושם היא גם חזרה לשמה העברי "חנה מנדס-נשיה". חייה השתו מקצת לכאלה — לא עוד חיים נוצריים 40 וטקסי דתיים מבוימים, אלא חיים יהודים ומנהיגות של אישה יהודיה. היא הקימה בפֶרְהה מטה מרכזיו לטיפול בבעיות העם היהודי וכהילתו בכל אירופה.

קטע נלווה 2:

החרום על אַנְקוֹנָה

אנקונה הייתה עיר נמל ומרכז סחר באיטליה. בשנת 1555 ציווה האפיפיור ברומה לכלוא את כל "הנוצרים החדשניים" באנקונה, משום שלטונתו הם קיימו את מצוות היהדות. הידיעה על מעצרם של "הנוצרים החדשניים" הגיעו אל דונה גרציה, והיא החליטה לפעול למעןם. אך מאמציה נכשלו, ווערים וחמשה יהודים אנוסים הועלו על המוקד לעינוי כל בכיכר העיר. נמל אנקונה. בעקבות החרום שותק הנמל. אולם סוחרים יהודים שחחשו כי ייפגע המשיכו לסוחור עם אנקונה, ובכך הביאו להתמוססותו של החרום.

(מעובד על פי אתר משרד החינוך [2010]. צידה לדרכך)

500 שנה להולדתה של דונה גרציה.
אוחזור מ"י.il
(<http://cms.education.gov.il>)

/המשך בעמוד 4/

ביזמתה ובמימונה נכתבו ספרי קודש

שיועדו לאנוציסם, כמו סידור תפילה בספרדית וכן תרגום התנ"ך לספרדית 45 שנקרא בשם "תנ"ך פֶרְהה". השם דונה גרציה נישא בהערכתה בכל הקהילות היהודיות באירופה.

משקדרו השם גם בפֶרְהה, החלה דונה גרציה להיערך להעברת המשפחה והעסקים הרבים לעיר הגדולה קושטא, איסטנבול של היום, שבטורקיה. איסטנבול הייתה אז אבן שואבת ליהודים רבים. סובלנותם של המנהיגים העותמאנים המוסלמים 55 אפשרה לבני העם הנרדף לחזור ולקיים חיים גלויים ונורמליים.

הבנה, הbhאקה ולשון א', קיץ תשע"ג, מס' 011107, 210 - 4 -

בשנת 1553, לאחר מסע ארוך שעבר דרך סלוניקי שביוון, הגיעו דונה גרציה לתחנתה الأخيرة — איסטנבול. מארמונה שבאיסטנבול השפיעה דונה גרציה על חייהם היהודיים שבאימפריה העותמאנית ומהוצאה לה כתריסר שנים. היא הקימה את מוסד "הישיבה", וlideו ייסדה את "בית הכנסת של הסנiorה". אنسיה אף פדו שbowים יהודים מספינות סוחר טורקיות שהגיעו לאיסטנבול. ביד רחבה היא פיזורה צדקה לעניים. נוסף לכך היא תמכה בבתי חולמים, בבתי כנסת ובבתי ספר ברחבי האימפריה העותמאנית. אחד המפעלים הגדולים והידועים ביותר שלו היה הדפסת 60 Alfpi כתבי יד יהודים והוציאם לאור.

בזמן שהותה באיסטנבול העזה דונה גרציה לקרוא ליהודים לעלות לארץ-ישראל, והחליטה להקים בטבריה מקלט ליהודים נרדפים. כך לאחר 1500 שנים גלות, יותר מ-300 שנים לפני בניין ציב הרצל, החליטה האישה היהודיה לקבל רישיון מהסולטן להקמת אוטונומיה לעם היהודי בטבריה שבארץ-ישראל. מותה הפתאומי של דונה גרציה בשנת 1569 גרם להפסקת הבניה בעיר, ומפעל הקמת האוטונומיה 70 ליהודים בטבריה נקבע באבו.

דונה גרציה הייתה תופעה יוצאת דופן בתולדות העם היהודי. חזרתה ליהדות ב글וי היא אותן ומופת להייתה מנהיגה לעמה: אילו השתפקה בשאייה לעשות הון אישי, הייתה נשארת עם בני משפחתה במעמד של "נוצרים חדשים", שהיא מקנה לה יתרונות רבים הן באירופה והן באיסטנבול. אולם כמנהיגה שאפה דונה גרציה לשנות את המציאות שבה חייה, ואין ספק שכן עשתה. 75

פרק ראשון — הבנה והbhאקה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-7.

1. דונה גרציה הייתה בת למשפחה אנושית.

הבא מקטע נלווה 1 שני פרטי מידע על האנושיים, והדגם בלאחד מהם על פי סיפור חייה של דונה גרציה שבמאמר.

פרט מידע (1): _____

דוגמיה: _____

פרט מידע (2): _____

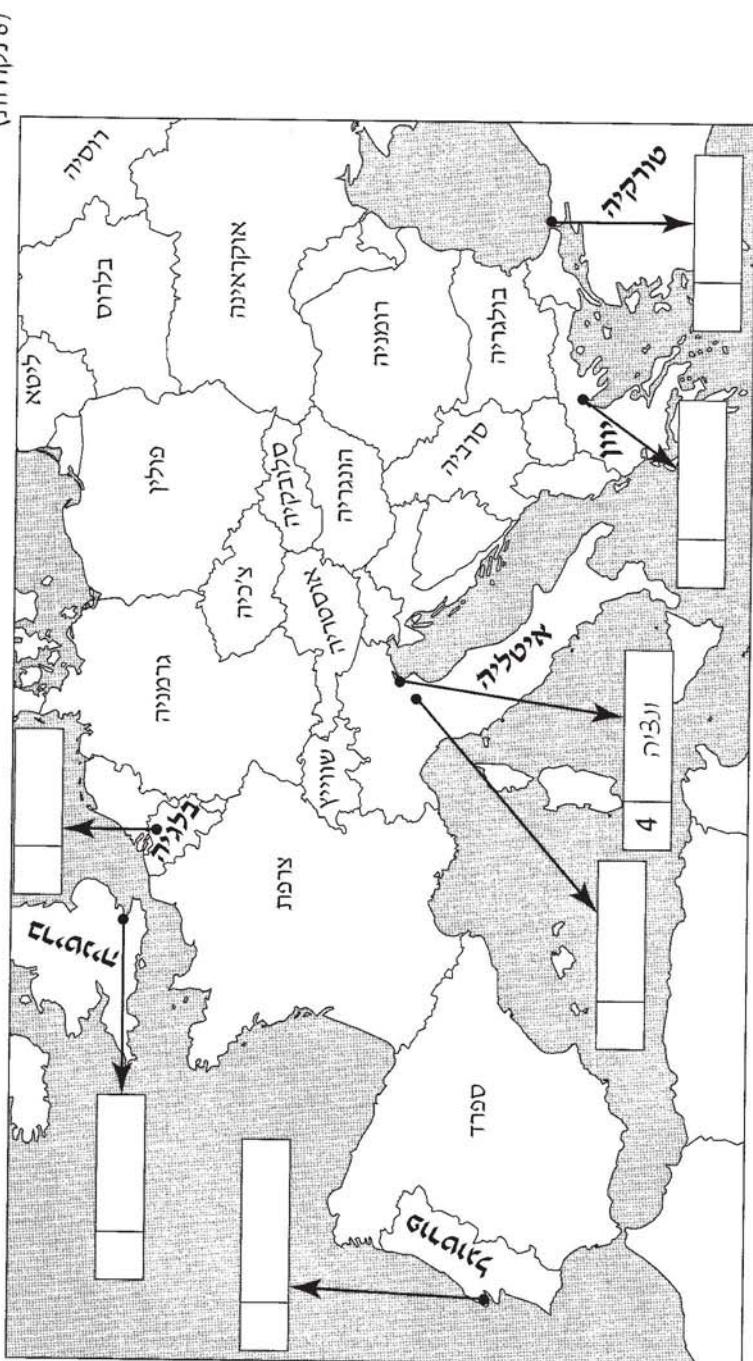
דוגמיה: _____

(8 נקודות)

2.

טירן באנטוליה
הו ישב ב---

לודראזזה: **וְרִגָּה**
4

/טנטול גנדי 9/

- 5 -

הבנה, הבעה ולשון א', קיז תשע"ג, מס' 011107-210.

- 6 -

3. אילו כישורים מיוחדים התגלו בדונה גרציה לאחר שהתאלמנה? (2 נקודות)

---

4. במה שונה הפעולות של דונה גרציה בפרק ו באיסטנבולמן הפעולות שלה במקומות הקודמים

שהתגוררה בהם, ומהי הסיבה לכך? (6 נקודות)

---

5. לפניך ציטוט:

"כל המהות של מנהיגות היא ההבנה שהדברים הם בידיים שלך, שיש לך בחירה להחליט, לעשות, לפעול,
לעצב את החיים ולעצב את סביבתך".

(על פי אשלי, א., כפי שהופיע באתר משרד החינוך [2010]. צידה בדרך: 500 שנה להולדתה של דונה גרציה,

(<http://cms.education.gov.il>)

כיצד אמרה זו באה לידי ביטוי בהתנהגות של דונה גרציה? בסס את דבריך על המאמר.

(6 נקודות)

210, 011107, קיז' תשע"ג, מס' 7 - הבנה, הבהה ולשון א'

- .6 ניכר שלכותב המאמר יש יחס מיוחד כלפי דונה גרציה. ציין מהו היחס של כותב המאמר כלפי דונה גרציה, והעתק שלושה ביטויים המבטאים יחס זה (ציין את מספרי השורות שבהן נמצא כל ביטוי). (8 נקודות)
-
-
-

/המשך בעמוד 8/

210,011107 הבנה, הbhה ולשון א', קיז תשע"ג, מס' - 8 -

.7. מטלת סיכום (14 נקודות)

כתב סיכום (בהיקף של כ-12 שורות), על פי המאמר ועל פי קטע נלווה, על פעילותה של

دونה גרציה למען בני עמה. (תוכל להשתמש בעמוד 9 **כטיוtha לsicoomr**.)

/המשך בעמוד 9/

הבנה, הbhה וلغון א', קץ תשע"ג, מס' 210,011107 - 9 -

טיוטה

פרק שני – אוצר המילים והמשמעותים; מילוט היחס (26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 8-12.

אוצר המילים והמשמעותים (21 נקודות)

8. במלון אבן שושן (2003) מובאים בערך נ-ה-ג הפעלים "נהג" ו"הניג".
קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- חפיש **הניג** פ"ז 1. קבע במנג'ר, קבע שיש לנהג באפן מסכים: "הנהגו שישו בזקין עני נשים ברורישה ופתקירה" (חספאתו במותה ד' י). המנהל הניג סדרים תרשיים במשרדו. הממשלה הניגת מתחן בכלכלה הקדרינה. 2. גולך, גוז ללבת: "אין מנהיגין את רבבותה במקל ביטום-טוב" (כיצה ר ה). "ומנהיג את הסוס אל הבאר" (bijalik, אריה א). 3. גחל, גורה את הרכך ללבת בה: "בל פרנס שפנרגית את הצבר בנהמת, זוכחה ומנהיגים לעולם הפה" (סנהדרין צב) [וראו עוד ערך מנהיג]. - [לנהיג א', מנהיג, ינעה].

א. **נהג** [ארמית: נַהָגּ; ערבית: نَهَّا, התווה דורך]
- פעיל **נהג** פערוי. 1. נהג, הוליך: "וננהג אחים-חצאן אמר המדריך" (שמות ג א). "אנהאג אביהך אל-בית אמי" (שיר השירים ח ב). 2. השיע קליל רכב: "יעזא ואחים נהגים בעגלת" (דברי הימים א י ז). ובאים נוהגים בימינו במכוניות. 3. נהג רגיל לעשות, נהג בנהגנו, ורכזו קייח לה: "מקום שננהג לעשות מלאכה בערבי-פסחים עד חוץ – שעשן, מקום שננהג שללא לעשות – אין עולין" (פסחים ד א). "צא וראה מה עצבור נהג – וננהג!" (ירושלמי פאה כב). "לא קי ינוי נוהיג פשורה" (בבא בתרא ח ה). 4. נהג נציג ממקפל: "כל מזינה שהיא חיליקה בארץ איתה נוהגת אלא בארץ" (קידושין א ט). "שבועת בטווי נוהגת באנשיים בכנען" (שבועות ג י). 5. נהג ב- [הניחס אל-]: "הלויד מחרבו... אפלג אותן אותה, אקייך לננהג בו בבוד" (אבות ז ג). - [לנהג א', ב', עט-]
נוהג, נהוג; ינעה; ננהג!

א. לפניך משפט מן המאמר.

"בכל יום ראשון היא נהגה לлечת לכנסייה" (שורות 5-6).

アイzo מוחמש ההגדרות של הפועל "נהג" מבטאת את המשמעות של המילה "נהגה" —

במשפט זה? ציין את מספירה. _____ (2 נקודות)

כתב לאיזה רובד לשון שיכת הגדרה זו. — (נקודה אחת)

(שים לב: סעיפים ב-ד של שאלה זו בעמוד הבא.)

210.011107 - 11 - הבנה, הבהה ולשון א', קץ תשע"ג, מס' 07

ב. דונה גרציה הנהיגה את עמה בתקופה קשה.

אייזו משלוש ההגדרות של הפועל "הנִיגָּג" מבטאת את משמעות המילה "הנִיגָּג" במשפט זה?

צין את מספרה. _____ (2 נקודות)

ג. אחת מן ההגדרות של הפועל "הַנִּיגָּג" קרובה במשמעותה למשמעות של הגדרות 2 ו 3

של הפועל "הַנִּיגָּג".

צין את מספרה. _____ (2 נקודות)

ד. אילו שני פרטיים دقודקיים על הפועל "הַנִּיגָּג" אפשר ללמוד מן המידע המובא

בסוגרים המרובעים בסוף הערך של פועל זה? (2 נקודות)

210,011107, קיז תשע"ג, מס' 7 - 12 - הבנה, הbhעה ולשון א'

9. לפועל " עבר " בנטיותיו השונות **משמעות** רבות בעברית בת-ימינו.

להלן כמה ממשמעותו אלה (מיליון אבן-שושן) הממוספרות בספרות 1-8.

1	— הלך ובא אל העבר השני של מקום מסויים.
2	— הלך לכאן ולכאן, שוטט.
3	— חלף, הלך ונעלם.
4	— מיהר והקדים את מישחו, הרחיק יותר ממנו.
5	— יצא מחזקת מישחו ונכנס לחזקת אחר.
6	— התפשט ונפוץ.
7	— הצליח בתחרות, בבחינה.
8	— החליף מקום מגורים, מקום עבודה וכדומה.

לפניך שני ציטוטים מן המאמר, ובכל אחד מהם מודגש הפועל " עבר " בנטיותו שונות.

כתבו ליד כל ציטוט את הספרה המציין את המשמעות של הפועל " עבר " בין משמעותות 1-8

שליליל. (4 נקודות)

א. "לאחר מות בעלה [...] עברו לשליתה הון המשפחה וניהול העסקים שלו" (שורות 20-21).

משמעות מס' _____

ב. "כשהחלה האינקווייציה לפעול גם באנטוורפן עזבה דונה גרציה את בלגיה ועברה לוונציה

שבאיטליה" (שורות 33-32).

משמעות מס' _____

210,0111107 - 13 - הבנה, הbhה ולשון א', קיז תשע"ג, מס' 6

10. א. העתק משורות 24-31 שניהם זוגות של מילים נרדפות. (2 נקודות)

זוג (1): _____

זוג (2): _____

- ב. ציין (לא מן המאמר) מילה מנוגדת למילה "אמיד" (שורה 14) ומילה מנוגדת לצירוף "ביד רחבה" (שורה 62). (2 נקודות)

מילה מנוגדת ל"אמיד": _____

מילה מנוגדת ל"ביד רחבה": _____

11. א. "איסטנבול הייתה אז אבן שואבת ליהודים רבים" (שורות 54-53).
- הקף את המשמעות הנכונה של הצירוף "אבן שואבת" במשפט זה. (2 נקודות)

(1) מרכז דתי

(2) מוקד מшибכה

(3) עיר מושגנת

(4) מקום יוקרתי

- ב. "מפעל הקמת האוטונומיה ליהודים בטבריה נקטע באבו" (שורות 70-71).
- המילה אב מוגדרת במילון אבן שושן:

1. צמח רך ורعنן

2. צמיחה ופריחה

לפי פירושים אלה, הסבר את הביטוי המטפורי "נקטע באבו" בהקשרו במאמר. (2 נקודות)

(5 נקודות)

מילות היחס

12. א. לפניך קטע ובו מודגשים שלושה זוגות של מילים יחס. בכל זוג הקף את הצורה הנכונה של מילת היחס מבין שתי האפשרויות המוצעות. (3 נקודות)

הבית של דונה גרציה – אגדה של מקום

הבית של דונה גרציה בטבריה הוא מלון ומוזאון מיוחד במינו, המספר את סיפורה של המנהיגת היהודית. זה מקום שבו תפליגו בדמיונכם אל המאה ה-16 בזכות התפאורה בסגנון ארמני של הגבירה ובזכות החללים מתקופת הרנסנס. אלו מזמינים **אתכם/אתכם** להגיע למקום ולחשש את האוירה המיוחדת השוררת בו. בין היתר מבקרים במלון קבוצות של תלמידים, ואחת מן המטרות של הסיורים הנערכים בעבורם היא לחזק **אצלם / אצלם** את המודעות לחלקן הנכבד של הנשים בהיסטוריה. אחד התלמידים שהשתתף בסיוור הדגש כי הסיור חשוב, וכי **בלעדיו / בליudo** הוא לא היה יכול להבין את גודלה של דונה גרציה ואת חשיבות פעילותה.

- ב. לפניך שני משפטים.

בכל משפט כתוב את מילת היחס החסורה בנטילתת הנכונה, לפי הנתונים בסוגרים מתחתיו.

(2 נקודות)

- (1) חברות טיולים מציעות "מסע בעקבות דונה גרציה". המסע (בעקבות, נסורת)

יכלול ביקור בכל אחת מן המדינות שבהן הייתה שסתמה.

- (2) היהודים העריצו את דונה גרציה. היא הייתה (שביל, נסתרת) משענת והצלחה.

210,011107 - הבנה, הבהה ולשון א', קץ תשע"ג, מס' 15 -

פרק שלישי – תחביר ומערכות הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע מתחום התחביר (13-16) וארבע מתחום מערכות הצורות (17-20). ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכות הצורות או משני התחומים, כרצונך (לכל שאלה – 6 נקודות).

תחביר

13. א. העתק מן הקטע שלפניך רק את המשפטים **הפשוטים**, וסמן בהם את **הנושא** ואת **הנושא**.

בפרק הוקם בידי דונה גרציה מטה מרכז לטיפול בעיות העם היהודי בכל אירופה. במימונה נכתבו ספרי קודש, ושם נישא בהערכתה בכל הקהילות היהודיות באירופה. פעילותה זכתה לגילויי הוקורה ובין.

ב. לפניך משפט ובו מילים מודגשתות בקוו.

לאחר 1500 שנות גלות קיבלה האישה היהודיה **רישון להקמת אוטונומיה** לעם היהודי. אילו מבין המילים המודגשתות בקוו במשפט הנתון **הן משלימי פועל?** העתק אותן.

ג. לפניך משפט. הCPF במעגל את **משלימי השם** במשפט.

סובלנותם של המנהיגים העותמאנים אפשרה לבני העם הנרדף קיום חיים נורמליים.

210,011107, מס' תשי"ג, קיז, הבנה, הבהה ולשון א'

- 16 -

14. לפניך שלושה משפטים מורכבים I-III. קרא אותם, וענה על השיעיפים שאחורייהם.

I. דונה גרציה נולדה בלייסבון שבפורטוגל בשנת 1510 למשפחה אנויסים ששומרה בסתר על

הדotta.

II. היא פעלה להצלת היהודים שנמלטו מארצם.

III. כשהורגשו פעולות האינקוויזיציה באנטוורפן, עזבה האישה העשירה את בלגיה.

A. בכל משפט תחם את הפסוקית, וציין מעלה אם היא משלימה את הפועל או משלימה את השם.

B. בכל אחד מני המשפטים I-III צין את נושא ואת נושא של החלק העיקרי במשפט.

I. נושא: _____ נושא: _____

II. נושא: _____ נושא: _____

III. נושא: _____ נושא: _____

15. א. לפניך שני משפטים.

- I. בשל רדיפות האינקוויזיציה עזבה דונה גרציה את פורטוגל בשנת 1536.
II. מותה הפתאומי של דונה גרציה בשנת 1569 גרם להפסקת הבניה בטבריה.

בכל אחד מן המשפטים יש קשר לוגי של סיבה ותוצאה.

(1) ציין בכל משפט את המילה המציינת קשר זה.

המילה במשפט I: _____

המילה במשפט II: _____

(2) העתק מכל משפט את החלק שהוא התוצאה.

התוצאה במשפט I: _____

התוצאה במשפט II: _____

ב. מחמתו אותה הלשנה נאלצה דונה גרציה לעקור מונציה לפרהה.

הקר את המילים שיכולות להחליף את המילה מחמת ולשמור על משמעות המשפט בהקשרו במאמר.

—	בgalל
—	בזכות
—	למען
—	עקב
—	למרות

210. הינה הבהה ולשון א', קיז תשע"ג, מס' 011107, 05.

- 18 -

16. א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על הסעיפים שאחריו.

בסיום פסטיבל דונה גרציה שנערך השנה סיפה מאוגנת הפסטיבל כי האירוע נחל הצלחה רבה, והוסיפה: "אנחנו בעמotaת דונה גרציה נמשיך להנציח את מורשתה ופועלה של הגבירה בפועלות שונות ובפסטיבל שנתי. ברצוני להודות לעיריית טבריה ולכל המשתתפים בעשייה להצלחת הפסטיבל".

(1) מתח קו מתחחת לדברי מאוגנת הפסטיבל הנmersים בדיבור ישיב, וציין שני סימנים לזיהוי הדיבור הישיר.

(2) כתוב את כל הקטע שבמסגרת בדיבור עקיבא.

ב. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הבית של דונה גרציה

מוזאון דונה גרציה בטבריה הוא מפעל תרבותי יהודית שהוקם ב-2001. אחד מהRARYונות המרכזים המודגשים בו הוא מנהיגות נשים.

אם כוורתה הקטע היא צירוף או משפט? הסבר את קביעתך במונחים תחביריים.

ג. העתק מן הקטע צירוף סמכות.

מערכת הצורות

17. א. לפניך טבלה.

בעמודה הימנית יש משפטים וביהם פעילים מודגשתם. השלים את הטבלה במקומות הרים (הלבנים).

בעמודה השמאלית הקף צורת פועל נוספת הבניין של הפועל הנתון.

הפעלה מאותו הבניין	הकף צורת פועל נוספת	שם הפעולה	הבניין	השורש	הפועל
נפּזֵר, נפּזָר, נִתְפּזֵר					دونה גרציה פַּזְרָה צדקה לעניינים.
זִדְלִיקָה, תִּזְלִיקָה, זִדְלִיקָה					בביתה של دونה גרציה הדליקו נרות בכל שבוע.
הסְפִיקָה, תִּסְפִיקָה מִסְפִּיקָות					אילו הסְפִיקָה בשאיפה לשות הון אישי, הייתה נשארת במעמד של "נוצרים" חדשים.
תִּשְׁתָקָה, תִּשְׁתָקָה, תִּשְׁתָקָה					בעקבות החרום שְׁתָקָה הנמל.
הכְּרָגָה, הַתְּנִכְרַתָּם, מִכְרִים					دونה גרציה שלא הַכְּרַתָּם.

ב. יהודים רבים דבקו ביהדותם.

הקף את צורת עתיד נוכחים של הפועל דבקה.

תִּדְבָּקָה, תִּדְבָּקָה, תִּדְבָּקָה, תִּדְבָּקָה

210.011107 הבנה, הbhא ולשונ' א', קץ תשע"ג, מס' - 20 -

לפניך כתע מנאומו של נשיא המדינה שמעון פרס לציון 500 שנה להולדת דונה גרツיה (20/10/2010).
18.

דונה גרツיה הייתה "גדולה מהחכים". היא הצליחה לפולס את דרכה בעוז רוח נשי, בעולם שנשלט על ידי גברים. כיהודייה גאה בארצות הנצורות היא התהלהכה בין מלכים [...] אני מסתכל על תקופתה ורואה שהיא פעלה בסביבה גאוגרפית בלתי יציבה [...]

א. העתק מן הקטע:

— שני פעלים במבנה התפעל: _____ , _____

— פועל אחד במבנה הפעיל: _____

— פועל אחד במבנה נفعل: _____

ב. מבין הפעלים שציינת בסעיף א, העתקפועל אחד שצורתו סבירה, וכתוב את הפועל הפועל שלו.

הפועל הסביר: _____ , הפועל הפועל שלו: _____

ג. מבין הפעלים שציינת בסעיף א, העתק רק את הפעלים בגוף נסתרת.

_____

ד. העתק מן הקטע שם פועל וציין את בניינו.

שם הפועל: _____

המבנה: _____

210,011107 הבנה, הבהה ולשון א', קיץ תשע"ג, מס' 21 -

.19. א. לפניך שמונה שמות.

פַּסְטִיבָל, מִסְעָ, מִנְהִיגּוֹת, בֶּנֶק, סְפִּרְיָה, יִתְרוֹן, מִפְּאָל, מְחֻזָּמָר

מיין בטבלה שלפניך את השמות.

שאילה מלאה	הלחם בסיסים	בסיס וצורן סופי (גזרה קוית)	שורש ומשקל (גזרה מסורתית)

.ב. לפניך שבעה שמות פעולות. מיין אותן לקבוצות לפי בנייה, וציין את הבניין של כל קבוצה.

תְּמִיכָה, הַמְשָׁה, נְדִידָה, בְּקָשָׁה, הַדְּפָסָה, הַאֲלָה, סְכָוָן

210, 011107, מס' תשי"ג, קיז, לבנון, לבנון ולבנון - 22 -

20. א. לפניך חמשה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

- (1) ילדותי עברה עליי בבית מהוודא.
(2) דונה גרציה הייתה אשת עסקים מצילה בעולם גברי.
(3) אחותה של דונה גרציה לא קיבלה די כסף מהאוצר המשפחה.
(4) ביתי ייונה בטבריה.
(5) מותה הפתאומי של דונה גרציה גרם להפסקת הבניה בטבריה.
מיין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות לשתי קבוצות, לפי תפקידן י במילה
בקשרה במשפט.

מילים שבהן הכוון ☐ י הוא כוון גזירה	מילים שבהן הכוון ☐ י הוא כוון נטיה

ב. (1) מהי המשמעות של צוון הגזירה י במילים שמיינת בטבלה?

_____
(2) מהי המשמעות של צוון הנטיה י במילים שמיינת בטבלה?

_____

/טיוויטה דפי דוחה מהמשר

בהתכלחה!

זכות היוצרים שורשה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך